

ENCYKLOPEDIA Powszechna.

LISTA WSPÓŁPRACOWNIKÓW

którzy dotychczas przyjęli udział w tém dziele.

Adamowicz Adam Dr.
Alexandrowicz Jerzy.
Anczyc Władysław Ludwik.
Baliński Michał.
Baranowski Jan.
Barącz Sadoł, Ksiądz.
Bartoszewicz Adam.
Bartoszewicz Julian.
Bentkowski Władysław.
Berdau Feliks.
Berkiewicz Leopold.
Beyer Karol.
Biernacki Cezary.
Bieszczynski Juzjan.
Bujnicki Kazimierz.
Chodyński Adam.
Chodko Ignacy.
Cichocki Teofil.
Cybulski Dr. filoz.
Dawid Wincenty.
Dutkiewicz Walenty.
Eestreicher.
Felińska Ewa.
Fisz Zenon.
Flatau Henryk.
Funkenstejn Antoni.
Grajnert Józef.
Gregorowicz Jan Kanty.
Hubert Leopold.
Jarochoński Kazimierz.
Jasiński Jan.
Jenike Ludwik.
Jocher Adam.
Jurkiewicz Karol.
Kaczkowski Karol Dr.
Kaczkowski Zygmunt.
Kaszewski Kazimierz.
Kirkor Adam.
Kolberg Oskar.

Kondratowicz Ludwik.
Konopacki Szymon.
Korzeniowski Józef.
Kowalewski Józef.
Krajewski Rafał.
Kraszewski Józef Ignacy.
Kraszewski Kujetan.
Kremer Józef.
Kulesza Jan Dr.
Lungowski Marcelli Dr.
Lesser Alexander.
Lewestam Fr. Henryk.
Lilpop Karol.
Lipnicki A, Ksiądz.
Łabęcki Hieronim.
Łepkowski Józef.
Maciejowski Franciszek.
Majer Józef Dr.
Mulinowski Fran. Xaw., Ksiądz.
Marcinkowski Antoni.
Miecznikowski A.
Maczyński Józef.
Mieczynski Adam.
Morawski Szczepny.
Morzycki Antoni.
Mossbuch August.
Neugebauer Ludwik Dr.
Otto Leopold, Pastor.
Pankiewicz Jan.
Papłowski Jan.
Paprocki Emeryk.
Perkowski Piotr.
Pęczarski Nikodem.
Pietrusiński Ludwik.
Pisulewski Szymon.
Piwiński Jan Felix.
Pohlens Edward.
Polujński Alexander.
Pracki Józef.

Prażmowski Adam.
Prokopowicz Wincenty.
Przytułowski W, Ksiądz.
Przystuński Stanisław.
Puchewicz Alfons.
Rakowski Xawery Dr.
Rogulewicz Antoni.
Rogański Leon.
Rogiński Kazimierz.
Rosen Matyus.
Rzewuski Paweł, Ksiądz.
Serwatowski Walerjan, Ksiądz.
Skinborowicz Hipolit.
Skłodowski Władysław.
Skobel Fryderyk Dr.
Skupiewski Julian.
Ślawianowski Jan Chryzostom.
Sobieszczański Fran. Maksymil.
Sokołowski Leon Dr.
Stypułkowski F.
Suchecki Henryk.
Szokulski Wiktor Dr.
Sztulc Wacław, Ksiądz.
Szymanowski Michał.
Szyzko Bohusz Michał.
Taczanowski Władysław.
Urbanowski A. E.
Watecki Antoni.
Węzyk Franciszek.
Widman Karol.
Wójcicki Kazim. Władysław.
Woliki Ludwik.
Wrotnowski Antoni.
Wrzeźniowski Wincenty.
Wyżyski Józef, Ksiądz.
Zieliński Gustaw.
Żochowski Felix.

A 184
24

ENCYKLOPEDIA POWSZECHNA.

TOM DRUGI.

(Ap. — Bąk.)

Homo sum, humani nil a me alienum esse puto.

TERENCYJUSZ.

Człowiekiem jestem, a wszystko cokolwiek ludzkość
obchodzi, nie powinno mi być obojętném.

WARSZAWA.

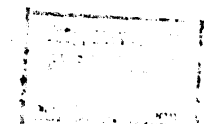
Nakład, druk i własność S. Orgelbranda Księgarza i Typografa.

1860.

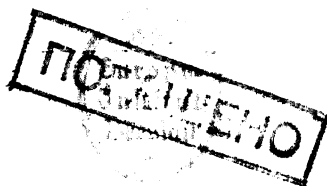
Wolno drukować z warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury,
po wydrukowaniu prawem przepisanej liczby egzemplarzy.

w Warszawie dnia 29 Lutego (12 Marca) 1860 roku.

Cenzor, Radca Kollegijalny, Stanisławski.

414490-57.

1938 K 2431

A.

Apaozai (właściwie Tsere), uczony Siedmiogrodzanin, rodem z miasta Abacza, pobierał nauki w Utrechcie, w 1653 r., mianowany został nauczycielem szkoły w Weisenburgu, zkąd dla zasad kartezyjuszowskich i prezbyteryjańskich wkrótce został wygnany; um. w Klauzenburgu 1658 r. Z licznych prac jego najznakomitsze są: *Magyar Entziklopediat* (Utrecht, 1653) i *Magyar Logica* (Weissenburg, 1656).

Apaczowie (Apaches), naród indyjański Ameryki Północnej, niegdyś bardzo liczny w Meksyku, na południowej granicy Texas, około źródeł rzeki Czerwonej i nad Rio del Norte. Apaczowie są usposobienia bardzo wojowniczego i szerzą postrach w okół siebie; podczas wojny między mieszkańcami stanu Texas a Meksykiem byli sprzymierzeńcami pierwszego. Naród ten czci ciała niebieskie, zajmuje się po części rolnictwem i hodowlą bydła, i ma swój język oddzielny, w kilku dyalektach używany podobno przez Indyjan aż po samą Kaliforniję.

Apaffi albo **Abaffi** (Michał I i Michał II), książęta Siedmiogrodzcy. Kiedy Jan Kemeny, książę Siedmiogrodzki, stracił koronę i życie w bitwie pod Nagy-Szoelloe, dnia 23 Stycznia 1662, Michał Apaffi; powołany został mimowolnie na jego następcę, za naleganiami Alego wezyra, przez wielu panów węgierskich i deputowanych Sasów, osiadłych w ziemi Siedmiogrodzkiej. Pochodził z rodu mało znanego. Nieprzyjaciel Austryjaków, chwycił się polityki całkiem przeciwnej polityce poprzednika, i na zgromadzeniu stanów ogłosił zdrajcami wszystkich stronników gabinetu wiedeńskiego. Przy pomocy wojsk tureckich, wypędził załogi niemieckie z Siedmiogrodzkiej ziemi; ale łupił ją niemiłosiernie pasza Waradynu, większą jej część trzymając w swym ręku. W czasie wyprawy Turków pod Wiedeń r. 1683, który winien swe oswobodzenie Janowi III Sobieskiemu, królowi polskiemu, Apaffi czuwał nad przeprawą przez Dunaj pod Raab. Porta wynagradzając te posługi, przyznała synowi jego następstwo książęcego tronu. W r. 1685 powodzenie wojsk cesarskich przeciw Ottomanom, sprowadziło do ziemi Siedmiogrodzkiej wojska austrijackie, pod dowództwem feldmarszałka Caraffa; Klausenberg czyli Kołożwar, Hermanstadt i Deva musiały przyjąć załogi niemieckie. Leopold I niezaniebdał zastąpić protektorem austriackim, tureckiej opieki nad Siedmiogrodem. Nieszczęśliwy ten kraj musiał opłacać zwycięzcom coroczną daninę. Książę Apaffi nie oglądał już pomyślniejszych dni. Umarł r. 1690 w Fogarasz, w 58 roku życia, po 28 latach panowania. Sam opisał własne życie po węgiersku; ale nie było drukowane.—**Michał Apaffi II.** liczył tylko lat ośm, gdy go ojciec odumarał. Porta, niechętna przewadze Niemców w ziemi Siedmiogrodzkiej, otwarcie popierała zamiary Emeryka Tököly,